

[Arbejdsministeren]

nævnte driftsøkonomiske fordele. Dette skyldes formentlig, at man ikke tidligere i tilstrækkelig udstrækning har haft viden om de arbejdsmiljømæssige fordele og ulemper ved ny teknologi og ændrede produktionsformer. Som en undersøgelse for nylig fra Managements Erhvervspolitiske Forum konkludere, skal »passiv« viden blive til »aktiv« viden.

Der er således nu en stigende erkendelse af en positiv sammenhæng mellem arbejdsmiljø og driftsøkonomi og især af, at arbejdsmiljøforbedringer kan bidrage til at styrke virksomhedernes konkurrenceevne gennem gode arbejdsmiljøcirkler, hvor elementerne i cirklerne er:

arbejdsmiljø
motivation
produktiviteten
kvalitet

Den gode arbejdsmiljøcirkel indebærer en række driftsøkonomiske fordele, som giver virksomhederne mulighed for i en tid med stabile produktionsomkostninger (lave lønstigningstakter og lavt renteniveau) at opnå produktivitetstigninger, dvs. sikre vigtige konkurrencemæssige fordele.

For det første kan der opnås en række *rationaliseringsgevinster* i form af højere produktivitet og kvalitet. Erfaringen viser således, at et bedre arbejdsmiljø f.eks. i form af bedre arbejdsstillinger kan indebære, at arbejdet kan udføres hurtigere og mere effektivt.

Et andet eksempel viser, at arbejdsmiljøforbedringer samtidig kan *forhøje produktionspåideligheden* og føre til mindre slitage og mindre produktionsspild.

En tredje vigtig virkning af et bedre arbejdsmiljø er de *personalekonomiske* fordele. Der er således en snæver sammenhæng mellem på den ene side arbejdsmiljøet og på den anden side *sygefravær*, *motivationsbetinget fravær* og *personaleomsætningen*. Flere eksempler viser, at satsning på bedre arbejdsmiljø nedbringer sygefravær og resulterer i, at de ansatte bliver længere i deres job.

For det fjerde er der ofte sammenhæng mellem et godt arbejdsmiljø og *samarbejdet på virksomhederne*. Et godt arbejdsmiljø vil

styrke samarbejdsrelationerne og skabe færre arbejdspladskonflikter.

Erfaringerne viser også, at de største driftsøkonomiske fordele får de virksomheder, der så at sige fremtidssikrer deres *produktionsapparat* og hele tiden er på forkant med udviklingen. Det er således virksomhedernes evne og muligheder for at tilpasse sig til stadige forandringer i de økonomiske omgivelser, der er nøglen til succes. Der ligger således store potentielle gevinster i udvikling af ny teknologi, hvis man kan balancere mellem miljøkrav og økonomiske hensyn. Virksomhederne undgår herved dyre lappeløsnin-

III. Arbejdsmiljø og produktudvikling

Arbejdsmiljøpolitikken kan tilskynde til produktudvikling, således at virksomheden opnår et teknologiforspring eller produktionstekniske fordele.

Produktudvikling skal her forstås bredt, dvs. ikke alene som udvikling af nye produkter, men også som nye produktionsprocesser.

Amerikanske forskningsresultater viser, at den rette udformning af arbejdsmiljøkrav har været en af de vigtigste statslige »støtteordninger« til produktudviklingen. Arbejdsmiljøkravene har virket bedre end de traditionelle virkemidler i industripolitikken som f.eks. selektive økonomiske støtteordninger.

Også i Danmark er der eksempler på, at arbejdsmiljøkravene har sat udvikling af nye produkter eller produktionsprocesser i gang, hvilket har givet producenterne et teknologiforspring i forhold til konkurrenterne på verdensmarkedet.

Centralt i udviklingen af arbejdsmiljørigtige produkter bliver også hensynet til eksporten og betalingsbalancen. Den danske arbejdsmiljøsituation er set i internationalt perspektiv ret høj og et stykke foran de lande, vi normalt handler med. Sådan skal det fortsat være. Det vil vedvarende betyde en fortrinsstilling for de danske produkter og processer på udenlandske markeder.

De danske produkter vil have den fordel, at de allerede er afprøvet på hjemmemarkedet og dér har vist, at de ikke alene lever op til den høje danske arbejdsmiljøstandard, men ofte har nogle produktionstekniske fordele frem for de traditionelle produkter.